

בלבני משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

עולם הוא באותו יחס של אחדות בערך של הנבראים.

גם אדם שעדיין לא זכה להגיע לאמונה ולאחדות בבורא ית"ש שנתבארה כאן ביסוד השני, והוא עמל להתקרב לבורא ית"ש, עליו להבין שהקרבה אליו ית"ש, והאחדות עמו ית"ש, שעליה דיברו רבותינו, אין אפשרות להסבירה לנפש. כשם שאי אפשר להסביר לעיוור מהי ראייה, ואי אפשר להסביר לחרש מהי שמיעה, כך אי אפשר להסביר לנפש מהי הדבקות בבורא ית"ש. אולם, מי שהיסוד השני נפתח בלבבו, וההכרה החושית בבורא עולם גלויה אצלו, הכרה חושית באחדותו יתברך שמו, אזי כאשר הוא מתחבר לבורא עולם, חיבורו הוא מאותו עומק של אחדות שאין כמותה בנבראים.

י"ג עיקרים - י"ג הכרות חושיות

הי"ג עיקרים לא עוסקים רק באמונה מי הוא הבורא ית"ש. מי שקורא את הי"ג עיקרים רק באופן של "מי הוא הבורא יתברך שמו", הרי שהוא קורא דברים שעליהם נאמר "לומד שלא ע"מ לעשות". הי"ג עיקרים הללו הם הכרות חושיות בנפש, ולכן הם משנים את פני מהלכי עבודה, ואת עומק ההשגה. עלינו להבין שאפילו צורת הלימוד של הי"ג עיקרים צריכה לבוא ממקום שונה. הי"ג עיקרים הם כמשל לאדם שאומרים שיש לו י"ג איברים. י"ג עיקרים, י"ג יסודות של דברי הרמב"ם, אלו הם חלקי הכרות חושיות ממש, שמוכרים באופן חושי יותר מהראייה, יותר מהשמיעה, וכן יותר משאר החושים. הם לא רק ידועים לאדם, אלא הם מוחשיים לנפש. וכאשר חוש זה נפתח אצל האדם, אזי הקשר שלו אליו יתברך שמו מגיע מאותו עומק של חוש.

שהוא עונה משכלו, אבל בנפשו הוא לא מכיר אחדות יותר גבוהה מאחדות הנבראים.

אם האדם חי בעולם מאוד חיצוני, כל הגדרותיו בהתדבקות בבורא ית"ש הם בגדרות שכליות בלבד, כגון: "להדבק בבורא ית"ש הכוונה לקיים מצוות, הכוונה ללמוד תורה" וכיוצ"ב. ההגדרות הללו אמנם הם נכונות, אבל על אדם במדרגה זו נאמר: "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני". דומה הדבר לאדם שאומר שבמקום פלוני נמצא חפץ אלמוני, ובאמת הדבר נמצא שם, אבל הוא לא יודע שהדבר נמצא שם, אלא רק אומר כן. אע"פ שנכון הדבר שהחפץ נמצא שם, אבל הוא במדרגת "דובר שקרים", ולא באדם כזה עסקינן השתא.

אלא, עסקינן באדם שבאמת מכיר בנפשו חיבור לבורא עולם, ורצונו הוא להעמיק את אותו חיבור, ולגלות בו פנים יותר דקות. אולם, כיוון שהוא לומד מהנגלה אל הנסתר, והנגלה שיש לפניו זהו הקשר שיש לו עם בני ביתו, הקשר שלו עם ידידיו, וכן ע"ז הדרך, אזי כאשר לוקח משל זה ומשתמש בו כנמשל בנפש להתקשר לבורא עולם, נמצא שתפיסתו בקשר שלו לבורא עולם היא בערך לקשר שלו עם הנבראים, "כמו שאני קשור לאשתי, רק יותר עמוק, כמו שאני קשור לילדים, רק יותר עמוק", שסוף סוף אע"פ שזה יותר עמוק אבל זה באותו ערך של קשר.

אם האור עליון של האמונה ביסוד השני בנפש לא נתגלה אצל האדם, כאור של הכרה חושית במציאותו הבורא ית"ש ואחדותו, שאין כזאת אחדות בתוך הנבראים כולם, לא ידעת האמונה בלשון של ידיעה בעלמא, אלא כהכרה חושית באחדותו יתברך שמו, נמצא שיחס החיבור שהאדם מנסה להתחבר לבורא

י"ג עיקרים

יסודות האמונה לרמב"ם

חזרת הנבראים לאחדותם בבורא לעת"ל

כמו שנתבאר לעיל, כל יחס של אמונה, מושלך ביחס לנבראים, כלשונו של הרמב"ם לעיל: "הוא עילת הנמצאים כולם בו קיום מציאותם וממנו קיומם". ולכן, מה שנתבאר ביסוד השני, שיש כח של אחדות שמתגלה בא"ס ב"ה, שהיא לא כמו האחדות שמתגלה בנבראים, בעומק, אחדות זו צריך להחילה על הנבראים לבסוף. קודם שנברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד. ולעתיד לבוא, כלשון הפסוק: "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", כלומר, שלעת"ל יחזור ויתגלה ה"קודם שנברא העולם", שכל הנבראים כולם חוזרים לאחדותם בבורא ית"ש. אולם, כאשר הנבראים חוזרים לאחדותם בבורא, איזה ערך של אחדות זו, האם כאחד הזוג, או כאחד המין, או כאיש אחד שנחלק לאחדים רבים, או כאחדות של גוף, או אחדות שאין כמותה בנבראים.

כיצד נתפסת בנפש הדבקות והאחדות בבורא ית"ש

למשל, אדם קרא את דברי רבותינו, שתכלית כל הבריאה כולה היא הדבקות בבורא ית"ש, והוא מאמין, עמל ויגע על מנת להתקרב. אולם, כיצד האדם תופס מהי הדבקות והאחדות בבורא ית"ש. האם הוא תופס זאת באופן שיש "אני" ויש "הוא", וצריך לקנות דבק בחנות ולהדביק. עלינו להבין, אם אין לאדם את כח האמונה שנתבאר כאן ביסוד השני בדברי הרמב"ם, שהיא האמונה ב"יחוד ה' יתברך שמו באחדות שאין כמותה אחדות", על אף שנשאל אותו האם אחדות הבורא היא כמו אחדות הנבראים, הוא יענה: "בודאי שלא, זו הגשמה, וכו'", אבל זוהי תשובה

המספיק לעובדי ה'

קודם לכן דובר במודע ובתת-מודע, כעת אנו מדברים על העל-מודע, הכח הרוחני שבאדם. במקום זה האדם מרגיש בתוכיות פנימיותו שהוא מתבודד בתוך בני אדם. כעין מה שאומר בעל חובות הלבבות, שהחסיד אפילו כאשר הוא נמצא במקלות עם, לא ישתומם, מחמת שהוא נמצא לבדו בתוך נפשו, אבל אליבא דאמת בפועל הוא נמצא במקלות עם, בין בני אדם.

עלינו להבין שהמשקל של ההכרה הנפשית של המודע, התת-מודע והעל-מודע בהתבודדות, הוא גדול עד למאד אצל בני אדם. לדוגמה בעלמא, אם אדם חושב שבמקום שהוא מתבודד אין אף אדם, ואעפ"כ יש שם מישהו, כלפי התבודדות של המודע והתת-מודע אי הידיעה מועילה, אולם כלפי העל-מודע של ה"מזילה חזי" זה אינו מועיל.

ההתבודדות השלמה היא, שבאמת במקום שהאדם מתבודד אין אף אחד, והוא מודע לכך שאין כאן אף אחד, ואז, הוא מרגיש את שלימות ההתבודדות. אולם אם אחד משני הפנים הללו נחסרים, ההתבודדות שלו איננה שלמה.

אשר על כן, כאשר האדם באמת רוצה להתבודד התבודדות שלמה, עליו לדרוך בדרך הקדמונים, שהיו הולכים לא רק למקומות שאין שם בני אדם, אלא למקומות שלא דרכה שם רגל אדם מעולם, למקומות שלא רואים בני אדם, ולא שומעים בני אדם, אלא הכל מבודד. זהו מעמקי ההתבודדות.

בדקות, יש דומם צומח חי ומדבר, והתבודדות צריכה להיות באופן שהאדם יהיה במקום שהוא מתבודד מהמדבר. אולם, בדקות ישנה גם עבודה להתבודד מהבעל-חי. על אף שרבותינו היו רועי צאן, והם לא היו מבודדים מהבעל-חי, אבל בדקות ישנה התבודדות לפנים מן התבודדות.

התבודדות מהדומם אינה אפשרית, שהרי בכל מקום שהאדם נמצא ישנו דומם, מהבעל-חי יותר אפשר להתבודד, ומהצומח ברוב המקרים זה קשה.

יש שתהיה מתמדת ויש שתהיה ארעית, יש שתארך זמן רב ויש שלא יארכו ימיה. אך להתמיד בה כל החיים - דבר זה הוא מן הנמנע בעולם של מטה.

פרק ו' | האופן למעשה של צירוף היראה והתורה.

וכל דין והלכה מתורה הקדושה הוא רצונו יתברך, שכן גזרה רצונו שיהא כך הדין, כשר או פסול, טמא וטהור, אסור ומותר, חייב וזכאי.

צריך להבין את זה במעמקי כוחות הנפש של האדם, יש כאן נקודה עמוקה לאחר מה שנתבאר.

כאשר אדם לומד סוגיא, ונמצא לפניו דין של כשר או פסול, טמא וטהור, אסור ומותר, חייב וזכאי, איזה כח מתעורר בנפשו כשהוא שומע מותר או כשהוא שומע אסור? האם הוא שומע גדר של דין של היתר, גדר דין של איסור, גדר טמא וגדר טהור, באופן של השכלה, או שהנפש שלו מתעוררת לקלוט שרצון הבורא הוא שיהיה טהור, שיהיה טמא, שיהיה מותר ושיהיה אסור?

הנקודה הזו היא דקה עד למאד, יש מרבתינו שלמדו באופן כזה שכשהם היו לומדים מחלוקת טמא או טהור, הם היו אומרים שתנא פלוני סובר שרצון הבורא שיהא טמא, תנא פלוני סובר שרצון הבורא שיהא טהור.

לכאורה אם כך למדו רבותינו אז אדרבא צאי לך בעקבי הצאן שכן יתחילו כולם ללמוד!

תשובה לדבר, צריך לעבור הרבה בכדי להגיע לאותה מדרגה!! וכל זאת למה?

אדם שמתחיל ללמוד באופן הזה, אז ההתדבקות שלו מתגלה מכח הארת הרצון, על ידי כך הרצון גובר והשכל נחלש, אז הוא לא דבוק בחכמתו יתברך שמו. ועל ידי כך הוא לא יכול להשיג את אמיתת התורה של אורייתא שהיא כולה חכמה!!

כל מה שנתבאר כאן בדברי הנפה"ח, זהו רק לאחר מה שנתבאר - "היינו להתדבק בכל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה", כמו שנתבאר לעיל שזהו גילוי של כוחות, שורש חכמה כח-מה. ולכן רק לאחר שכח המחשבה נדבק באופן גמור במותר ובאסור, פטור וחייב וכן על זה הדרך, על גבי זה בא הכח וההתגלות של ההתדבקות ברצון!!

אבל אם האדם יקדים את ההתדבקות ברצון קודם ההתדבקות בחכמה, הרי שנועדרת כאן כל מציאות ההשכלה, ומתגלה רק מה רצון הבורא, ואין זה שייך אלא למי שלומד הלכה פסוקה!! אבל כל צורת התלמוד הרי לא בנויה בצורה של הלכה פסוקה, אלא באופן של משא ומתן המביא לידי הלכה פסוקה!!

ואם כן בלשון ברורה, המשא ומתן ולאחמ"כ הלכה פסוקה, זוהי צורת עומק סדר הנפש של האדם בהתדבקות בתורה!! המשא ומתן - זוהי ההתדבקות בעומק החכמה כסדר, כל צדדי הדינים בכל כוחותיו לדבר ה' זו הלכה!! ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים

המספיק לעובדי ה'

פרק ה' | כח הזכרון

עמקות ומהירות הבנה

יש בנפש האדם כח של עמקות, וכח של מהירות. ואצל רוב בני האדם לא נמצאים שתי התכונות בבת אחת, אלא אחד בא על חשבון השני, - אם הוא חושב ומעמיק בהבנת הסוגיא תנועה זו הופכת להיות איטית והוא חושב לאט, ואם הוא חושב מהר זו בדר"כ מחשבה והבנה שטחית.

ישנם יחידים שיש להם את שתי התכונות בבת אחת, והם גם חושבים מהר וגם לעומק. מי שאצלו זה כך, אזי כח הזכרון אצלו יכול להיבנות מכח החזרה על הבנת הדבר, כי הוא יכול לחזור מהר על העומק שהבין בדבר, ולזכור אותו מכח הבינה.

אך כאמור רוב בני האדם אינם מסוגלים לכך, וכשהם חוזרים על לימודם, עיקר הזיכרון בנוי מכח החכמה של ידיעת הדברים כפיסקי פיסקי ולא מכח הבינה. ולכן, הזיכרון שבנוי מכח הבנת הדבר בעומקו ומהלכו, רחוק יותר מרוב בני האדם.

אך לאט לאט האדם צריך להרגיל את עצמו ולבנות את כח הזיכרון של העומק.

זיכרון מכח חזרה והוצאה בפה

האופן להוציא מהכח לפועל את כח הזיכרון, בנוי באופן כללי: 1. מכח המחשבה שהוא חושב וחוזר על הדברים עוד ועוד. הן חזרה על הדברים כחכמה, והן חזרה על הדברים בעומק ובהתבוננות של עיון. 2. מכח הוצאת הדברים בפיו בשעת לימודו, וכמו שאומרים חז"ל עה"פ "ערוכה בכל ושמורה", ועה"פ "כי חיים הם למוצאיהם" (עירובין נד.).

זיכרון מכח כתיבה

אך ישנו אופן נוסף של זכרון, והיא הכתיבה שהאדם כותב את לימודו, ובכך הוא מוציא את הדברים מהכח אל הפועל.

כתיבת הדברים יכולה להעשות שוב רק באופן של חכמה, כשהוא כותב ומסכם את מה שלמד פיסקי פיסקי. אולם אפשר להתרגל כאשר הוא מסכם סוגיא, לכתוב את הבנת העומק שבדברים וכיצד הם בנויים מהלך ע"ג מהלך, ובכך לחקוק את הדברים בעומקם, וזה חלק מבנין ההבנה.

וכאשר האדם כותב כך את הדברים, אזי ראשית הדברים מתבהרים לו יותר, כדברי הגר"א הידועים על מאמר חז"ל וקנה לך חבר - "וקנה לך חבר". אבל בנוסף על כך, זה גורם לאדם את החקיקה של העומק בנפשו, בבחי' "כתבם על לוח ליבך" - שהכתיבה ביד (במידת מה, וכאשר היא נעשית בשום שכל ולב) מועילה לחקוק את הדברים גם בלב האדם. וכשהדברים נחקקים בלב אזי כח ההתבוננות שבנפשו נעשה יותר קבוע וקיים אצלו. ובבחי' "כתוב את זיכרון בספר" - שהכתיבה בספר מביאה לידי מציאות של זכירה. וידועים דברי הרמב"ן עה"פ "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" שצריך להתפיס דברים בחפצא, ובענינו - כאשר האדם כותב את לימודו הוא מתפיסו במעשה, וזה גורם לכח הזיכרון שנתפס עד נקודת החומר. לפעמים אפי' מעשה גמור שהאדם עושה יכול לעורר את הזיכרון של הדבר, כי הוא זוכר את הענין כשזוכר במעשה בבחי' "ראה מעשה וזכר הלכה", אך עיקר הזיכרון מכח התפסה במעשה הוא בכתיבה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך

כל דבר בנוי מנפש, זמן, ומקום. וכן ההתבודדות בנויה מכל החלקים הללו. הנפש, זהו האדם עצמו שמתבודד, שההתבודדות הפנימית היא התבודדות של נפש. מקום, זהו מה שנתבאר קודם לכן, התבודדות של מקום, שהאדם נמצא במקום שאין בו בני אדם. וכעת הוא מדבר ביחס של ההתבודדות לזמן. וביחס לכך הוא מגדיר: **יש שתהיה מתמדת ויש שתהיה ארעית, "מתמדת" אין כוונת הדבר שתמשך לעולם, שהרי הוא מיד מסיים ואומר שלהתמיד בה כל החיים - דבר זה הוא מן הנמנע בעולם של מטה. לכן, "מתמדת" כוונת הדבר, דבר קבוע, מעין תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים, שקרבים באופן קבוע, ונקראים "תמיד". ולעומת כך ישנה התבודדות שהיא ארעית.**

ככל שהתבודדות קבועה יותר, כמו כל דבר קבוע, שעליו נאמר: "כל קבוע כמחצה על מחצה דמיי", כלומר שהקביעות יוצרת חקיקה עמוקה בנפש. לכן, עסק התורה, שהוא שורש הכל, בו נאמר: "קבעת עיתים לתורה", שעל אף שהוא קבע לעסק התורה זמן מועט, אבל כיוון שזה קבוע, זה נחשב "כמחצה על מחצה דמיי". כך גם בענין ההתבודדות, "יש שתהיה מתמדת", אם היא קבועה בנפשו של האדם, המשקל שלה בנפש הוא כמחצה על מחצה.

יתר על כן, נאמר בדבריו: **יש שתארך זמן רב ויש שלא יארכו ימיה.** זמן אורך התבודדות של כל אדם היא סוגיא רחבה ודקה עד למאד, ונבארה בלשון קצרה מאד. העולם בנוי על שלשה חלקים: תורה, עבודה, וגמילות חסדים. בחלק ההתבודדות, יש אופן שהאדם מתבודד ומקשר את נפשו לבורא, ויש אופן שבזמן ההתבודדות עצמה הוא לומד תורה. כמו שהוזכר לעיל, "ספר הגירושין" שנתחבר ע"י רבינו הרמ"ק, אימתי היה זמן חיבורו, "שנתגרשנו מביתנו ועסקנו בתורה במדבריות ובמערות", הם התבודדו ועסקו בתורה מתוך התבודדות. התבודדות איננה סותרת לעסק התורה, אלא זוהי חלק מצורת עסק התורה, שחלקה גם התבודדות.

אולם, סוף-סוף יש מצוות שהם בין אדם לחבירו, ויש חיוב של האדם לאשתו ובני ביתו, וכדומה. נמצא, שאין התבודדות שתהיה התבודדות שלמה, כמו שמסיים ר"א בן הרמב"ם, שאי אפשר להתמיד בה כל החיים.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק

מגילה (טו ע"א) - וכאשר אבדתי אבדתי, כשם שאבדתי מבית אבא, כך אובד ממך. דהנה בימי המן בקע כח האבד, כמ"ש (אסתר, ג, ט) אם על המלך טוב יכתב לאבד. וכן להשמיד להרג ולאבד (שם, יג). ולבסוף נתהפך הגזרה, כמ"ש (שם, ח, יא) אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקהל ולעמד על נפשם להשמיד ולהרג ולאבד את כל חיל עם המדינה הצרים אתם טף ונשים וגו'.

ושורשי הדבר. כי גזרת המן משורש זרעו של עמלק. ועמלק כולו "אבדון". כמ"ש (במדבר, כד, יט) ראשית גוים עמלק, ואחריתו עדי אבד. ופרש"י, ואחריתו להאבד בידם, שנאמר תמחה את זכר עמלק. והיינו אבד עמלק "וזכרו". ובפרטות חל כח אבד זה על המן, כמ"ש (מגילה י ע"ב) והאבדתי משם מלך ושרים, מלך זו ושתי, ושרים זה המן.

והיפך אבד הוא דבר קיים לעד שהוא שבט לוי, שנעשה בו חזקה של שבטים, ראובן שמעון ולוי הוה חזקה. ועפ"ז יובן היטב דברי החת"ס (במדבר, כד, כ), וז"ל, ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. שמעתי איני יודע בשם מי, גם איני יודע לפרש הכוונה, רק אעתיק כאשר שמעתי וישמע חכם. והוא כי ר"ת של לוי, קהת, עמרם, משה, הוא עמלק. וזהו ראשית גוים עמלק, כי לוי ובניו הם ראשיות של השבטים שנקראו ג"כ גוים (כרש"י, בראשית, לה, יא). ואחריתו עדי אבד, כי ס"ת שלי לוי, קהת, עמרם, משה, הוא מיתה להורות על אחריתו של עמלק, עדי אבד. והבן שעצם הדבקות באחרית זהו אבדון.

והיותו של עמלק אבדון, ובדקות יותר "העדר בעצם", ולכך יש דין לאבדו. ושרשו ב"בורא חשך", בורא העדר. "ולחשך קרא לילה". וע"ז כתיב, אמונתך בלילות. ולכך במלחמת עמלק כתיב, ויהי ידיו אמונה עד בא השמש. כי נלחם בו מכח אמונתך בלילות. ורמז לדבר, "עדי אבד" בגימט' אמן, שורש של אמונה. והבן שכנגד עמלק שכולו "אבדון" כנ"ל, יש את השבטים שעליהם אמרו גמירי שאין אחד מן השבטים כלה. וכח זה נתחדש בלוי שנעשה כחזקה ג' פעמים, חזקה של קיום השבטים. וזה עומק פחדו של יעקב שמת יוסף, ועי"ז אין כח הפך לעמלק.

ועיין ספר ברית כהונת עולם (מאמר הסתר הסתיר, פרק לט) וז"ל, המ"ן ב"ן המדת"א האג"י גימט' אחרית, וכו', והנה עלי ידי מבוקשו לינק מהראשית שהוא סוד בראשית, אבדה כל מדרגתו, שהוא אחרית. כי כל היותו דבקות באחרית. וזהו אבד, א-בד, אבד האל"ף הראשית, ודבק באחרית.

כעת נעסוק במניע השני לפעולות והוא כח ההכרח והכפיה. כפי שהוזכר ישנם מעשים שאנו עושים מרצוננו וישנם מעשים שאנו עושים מכיון שאנו מוכרחים לעשות את אותו דבר.

מה מוגדר כהכרח? ישנו דבר שהאדם מחוייב לעשותו משום שיש מי שכופהו ממש ומצוה עליו לעשותו ואם לא יעשה יענישו וכדו', זהו דבר שהאדם באמת מרגיש מוכרח לעשותו, וכך היא הרגשת בני האדם ביחס לחלק גדול ממעשיהם. אולם כשנתבונן נראה שדברים רבים הנראים לנו כהכרח אינם תמיד באמת הכרח, אלא זהו עוד סוג של רצון חזק שאנו מאוד רוצים, או שיש בו אמנם הכרח אך יש בו גם גילוי של רצון. בני האדם אינם מדייקים בהגדרה של הכרח וכוללים בזה גם דברים שהם מאוד רוצים שיהיו ואומרים "אני מוכרח את הדבר"...

האכילה - הכרח או רצון?

נתבונן לדוגמא בפעולה מאוד מצויה שהיא האכילה. האם האדם אוכל משום שהוא מוכרח לאכול או משום שהוא רוצה לאכול?

בפשטות נראה שהאדם אוכל משום שהוא מוכרח לאכול שהרי אם הוא לא יאכל הוא ימות. אך עדיין לכאורה יש לו אפשרות להמנע מאכילה ולמות...

אלא שהוא לא עושה זאת משום שהוא רוצה לחיות, בין משום עצם הרצון לחיות הטבוע באדם, ובין משום שהוא רוצה לעשות את רצון ה' שציוונו לדאוג לחיותנו כמש"כ "ונשמרתם.. " וחי בהם..".

על כל פנים נמצא, שהאדם לא מוכרח לאכול, אלא הבחירה בידו לאכול או לא, ומה שהוא בוחר לאכול זה משום שהוא רוצה את האכילה כי הוא לא רוצה למות.

הכרח הוא דבר שנשללת בו אפשרות הבחירה מהאדם ואין לו אפשרות אחרת, כמו שמובא הדין במי שאנסו אותו לאכול מצה, פתחו את פיו ודחפו את המצה לגרונו לתוך בית הבליעה בעל כורחו, באופן כזה הוא באמת מוכרח ממש. אבל שאר אכילות, שיש לאדם אפשרות לאכול ולחיות, ואפשרות לא לאכול ולמות, והוא בוחר לאכול כי רצונו לחיות, זה לא מוגדר כהכרח.

נוסף על כך, גם אם נגדיר את האכילה שאנו אוכלים כהכרח, כמו שנראה לבני האדם, אך על כל פנים זה בוודאי לא רק הכרח שהרי יש כאן גם רצון, ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- מתוך קובץ שיעורים על תפקידן

בלבביפדיה אבד

חיי שרה | ד-י

וישם העבד ידו תחת ירך אברהם. ידו, יד-ו. והנה ביד נגלה דבר והיפוכו. מחד אותיות יד-די, היינו לשון של הגבלה, "שיבלו שפתותיכם מלומר די". וכמ"ש חז"ל שד-י, שאמר לעולמו די. וכן תכלית הבריאה שיתגלה מלכותו, מלכותו בכל משלה, והוא גילוי שם אדני-י, אן-די. ועיקר כח זה מתגלה בישראל הנקראים יהודי, יהודי, יהו-די. ובפרטות עיקר גילוי זה אצל יהודה, הוה-די. ובנקבות אצל דינה, די-נה.

ונודע שש"ה גידים כנגד שס"ה לאוין. והיינו כח התפשטות, מצות עשה. כח הצמצום והגבול, מצות לא תעשה. וזהו בחינת גיד, ג-די. וזהו מ"ש חז"ל שתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם למדת הדין. די-ן. וכאשר ח"ו נעשה פגם, ומדת הדין גוברת מעבר לשיעור הראוי, אזי נעשה דוי, די-ו. ועיקר שורש הכח והתוקף למדת הדין דקלקול אינו ע"י חטא בשגגה, אלא ע"י חטא במזיג. מז-די. ואזי החוטא נופל והולך מדחי אל דחי, די-ח.

ועיקר תחלת החטא היה ע"י אדה"ר שאכל מעץ הדעת. דעת - עתד, עתיד, עת-די. והתפשטותו אצל עשו, שבקש הלעטני נא מן נזיד עדשים. נזיד, זן-די. ודרכו של עשו איש ציד, צ-די. ואות צ' במילוי גופא הוא צדי, צ-די. וכאשר נגלה הליטעהו לרשע וימות, נעשה שמחה, איד, א-די. ועל מנת לתקן זאת נצרך פדיון, פון-די. ואם אינו נתקן ממשיך לירד, ר-די.

ולהיפך אותיות יד, מהותה התפשטות, בבחינת ידא אריכתא הנגלה בשליחות, והתארכות היד הוא בחינת התפשטות. וכח התפשטות זו נגלה בילד, ל-יד, שנמצא בתהליך של התפשטות וגדילה. וזהו בחינת נדיב, בן-יד. בן המתפשט. וכן חסידה, חסה-יד, שועשה חסד שמהותה התפשטות. וכן בחינת נגיד, גן-יד, שממשיך שפע לזולתו. וזהו בחינת ידיד, יד-יד, שנתפשט לזולתו וידו כידו מדין ידא אריכתא.

ועיקר כח זה נגלה תחלה אצל משה, שכתוב אצל בתיה ותשלח את ידה ותקחהו. ואמרו חז"ל שנשתרבה ידה ידות הרבה. והיינו שנגלה כח ההתפשטות בידה. וכל זאת היה מכחו של משה שהוא שלוחא דרחמנא. ושורשו באמו, יוכבד, יד-וכד. ואור זה נתפשט אצל דוד המלך. דוד גימט' יד. ויתר על פעמים נכתב דויד מלא ביו"ד, יד-וד.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבידה, אבידנדב, אבידון, אגיד, אדוניה, אדיר, אדני, אודיע, ילד, אדרעי, ירד, יחד, איד, גיד, דביר, בדי, בדיל, דינה, יד, יהודה, יהודי, יסד, ירדן, יתד, כידון, בלעדי, לפיד, מדי, מדין, מדינה, מרדכי, נדיב, פיד, סודי, שדי, גדי, גדליה, גדיאל, גדיש, דבלתמיה, דוי, דויד, דיבון, דין, דישון, הבדיל, דוכיפת, הודיה, חסידה, הזיג, נגיד, עדיף, העיד, זבדיאל, חידה, חסיד, דחי, ידיד, ידידה, יוכבד, יחיד, יעד, יקד, דניאל, נידה, מגיידאל, נזיד, עבדיה, עדי, עדין, עתיד, פדיון, פקיד, צדי, צדקיהו, צדיק, צורישדי, ציד, צידון, צמיד, שדיאור. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא- נכתב על ידי הרב שליט"א

במיחזד לעלון זה

מו"ק (יב ע"ב) - מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד. וכמ"ש (שם, י ע"ב) א"ר יוסי בר אבין, ובדבר האבד מותר.

והנה לשון מועד נקרא כן מלשון התועדות, "אהל מועד". וכן נקרא כן מלשון מועד לדבר כגון שור המועד. דכמו שמועד נעשה (לחכמים) בשלש פעמים, כן מועדים הם ג' מועדים. ולרבי שהוה מועד בב' פעמים, איכא רק ב' מועדים, כי שבועות הוה שמיני עצרת של פסח, כמ"ש הרמב"ן.

והבן שאור המועד הוא בחינת קבע כחזקה, ולכך הארתו שלא יאבד ע"י דבר, כי המקרה עלול להאבד, משא"כ הקבוע. ולכך דבר האבד מותר. והיינו שאין הכוונה שנדחה מועד מפניו, אלא שאור המועד עצמו תובע שלא יאבד הדבר.

ולכך אמרו (ב"מ כח ע"א) ועד מתי חייב להכריז (על אבדה), וכו', ר' יהודה אומר שלש רגלים. והיינו כי הארת הרגלים - מועדים, היא גופא הגורמת להשיב. ודייקא שלש רגלים. והבן, שכתוב "ארמי אבד אבי וירד מצרימה". ותחלת הירידה למצרים היה יוסף שנאבד, בבחינת "הצדיק אבד". וביציאת בני"י ממצרים, נעשה השבת אבדה לישראל. וכח האבדה חל על מצרים, כמ"ש "הטרם תדע כי אבדה מצרים", שכך היה לבסוף. ולכך הארת שלש רגלים שהם זכר ליציאת מצרים, הם גילוי הקבע היפך האבדה, כנ"ל.

ויתר על כן, בגלות מצרים היה "טורח השעבוד" של עבודה קשה וחומר ולבנים. וכאשר נגאלו ממצרים נגאלו אף מטורח זה. ואור זה מאיר במועדים שהם הזכר ליציאת מצרים. ולכך אמרו בירושלמי (ריש מו"ק), מועד ע"י שהוא אסור במלאכה לא התירו אלא דבר האבד, ובלבד שאינו של טרח. וכן הוא בבבלי (שם, ד ע"א) דאסור להשקות זרעים במי קילון משום כך. ודבר שאבד ע"י טורח, עדיין אור המועדים לא בקע בו להאירו לתקנו.

ומכיוון שאור המועדים אינו מאיר עתה בשלמות, חל בו צד מה של אבד. ואמרו (פרד"א, פרק מו) ואפילו כל המועדים עוברים, יוה"כ אינו עובר. וכן אמרו (מדרש מלי, ט) אפילו כל המועדים בטילים, ימי הפורים לא יהיו בטלים. והוא אור פנימיות המועדים שבהם לא נגע כח האבד, והוא עומד לעד ולעולמי עולמים. ■ המשך בע"ה

בשבוע הבא- מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי

המשך מגיליון 110

כתר

פעמים נקרא עטרה. וכתוב (יהושע, טז, ה) ויהי גבול נחלתם עטרות אדר.

ועוד. כתר - רצון, בחינת חפץ. וכתוב (תהלים, טז, ג) ואדירי כל חפצי במ. ועיי"ש באבן עזרא, כל רצוני להיות כמותם.

ועיין פרדס רימונים (שכ"א, פ"ג) הכתר אדיר עליהם, עיי"ש.

חכמה

עיין ברית כהונת עולם (מאמר נר מצוה, פ"ח), ומספר מים רבים (בגימט') מחשבה.

אמרו (מדרש משלי, ט, י) ואדירי כל חפצי במ, אלו החכמים שיודעים חפציה של תורה. ועיין מהרש"א (מנחות נג ע"א) מבואר לשון אדיר מלשון חוזק ואומץ בדרך הידור במתחכם להתחזק על דבר מה. וקאמר המצריים נקראו אדירים ע"ש שהתחכמו להתחזק על ישראל, כמ"ש הבה נתחכמה לו לדונם במים שכבר נשבע שלא יביא מבול לעולם, כדאיתא בפ"ק דסוטה. לאדירים אלו ישראל, ע"ש שמתחכמים להתחזק בעבודת בוראם, כמ"ש לקדושים אשר בארץ, ואדירי כל חפצי במ. יבא אדיר שהוא הקב"ה אשר לו האדרת והחכמה, ונתן חכמה ודעת למי הים לשנות טבעם שיתחזקו עצמם בקריעתם על עמדם עד שיבואו המצריים לתוכו, כמ"ש נערמו מים שמתרגומו חכימו מיא כדאיתא נמי במדרשות. והוא פירוש הכתוב משברי ים אדירים, היינו להתחכם כדי להתחזק על המצרים, עיי"ש.

בינה

לב. ואיתא ברד"ק (תהלים, טז, ג) ואדירי כל חפצי במ, לאותם שהם אדירי לב מכל בני אדם.

ועוד. אדיר, לשון נדר, שהוא בבינה. ועיין פרדס רימונים, (ערכי הכינויים ערך אדיר). וכן אור נערב (ח"ז, חלק הכינויים, א). אדיר, בינה וגבורה. אדרת, מלכות מצד הגבורה.

דעת

כתיב (דה"י, א, ח, א) ובנימין הוליד את בלע. כנגד בלע בן בעור מלך הדעת. וכתוב (שם, ג) ויהיו בנים לבלע, אדר.

ועוד. משה - דעת. ואמרו (מגילה יג ע"ב), תנא, כיון שנפל פור בחדש אדר שמח (המן) שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח

שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת, ובשבעה באדר נולד.

חסד

כתיב (שמות, טו, ו) ימינך ה' נאדרי בכח. וכתוב (מסעי, לד, ד) ונסב לכם הגבול וגו', ויצא חצר אדר וגו'. ופירש"י, שמתפשט המצר ומרחיב לצד צפון של עולם. ופירש בשפתי חכמים, פירוש שהגבול של א"י מתפשט בצד דרום (חסד) של עולם, וא"כ מתרחב הגבול של א"י לצד צפון של עולם.

ועוד. חסד - מים. וכתוב (שמות, טו, י) צללו כעפרת במים אדירים. ועיין רד"ק (תהלים, קה, מא) בציות, מן וצי אדיר. כלומר, כל כך היו המים רבים עד שהולכים בספינה מן רגל לרגל. ועיין מנחות (נג ע"א) באדירים אלו מים וכו'. מקלות מים רבים אדירים משברי ים, אדיר במרום ה' (תהלים, צג, ד).

ואמרו (חולין סו ע"ב) וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר, א"ר אבהו, וכן תנא דבי רבי ישמעאל, יגדיל תורה ויאדיר. וסנפיר, אלו ששט בהם במים. ועליהם נאמר ואדיר. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון כ"א) שהם חו"ג דדעת, עיי"ש.

גבורה

שם אלהים. וכתוב (שמואל, א, ד, ח) אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה. אדר לשון גבורה. ועיין מהרש"א (חידושי אגדות, ר"ה, כג ע"א) דלשון אדיר יפול על הגבור. ועיין מצודות ציון (ירמיהו, ל, כא) אדירו, ענין חוזק, ועל המלך יאמר שהוא החזק מכל (עיין ערך קטן מלכות). ועיין עמק המלך (שער י"ז, פי"א) אדיריה, עולה ב"פ חזק. ועיין פרע"ח (שער השבת פ"ח), אדיר, בגימט' גבורה. ועיין פרדס רימונים, ערכי הכינויים, ערך אדיר.

תפארת

כתיב (שמות, טו, יא) מי כמוך נאדר בקדש, נורא תהלות עשה פלא. וכתוב (ישעיהו, לג, כא) כי אם שם אדיר ה' לנו.

ועוד. תורה. ואמרו (אבות, ו, יא) אמר רבי חנינא בן עקשיא, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, שנאמר (ישעיהו, מב, כא) ה' חפץ למען צדקו, יגדיל תורה ויאדיר. ועיין מגילה (כז ע"א), תורה דכתיב וכו', יגדיר תורה ויאדיר.

ועוד. כתיב (יחזקאל, יז, כז) והיה לארז אדיר. ואמרו (תנחומא, וישלח, ז) ארז זה יעקב. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר

מלכות

שם אדם הנקרא אדרמלך, אדר-מלך (מלכים, ב, יז, לא). ואמרו (גיטין נו ע"ב) והלבנון באדיר יפול, ואין אדיר אלא מלך, דכתיב והיה אדיר ממנו וגו'. ורש"י (ישעיהו, י, לד) כתב, באדיר יפול, ע"י מלאך יפול. מלאך, מלך-א. ועיין אלשיך (ירמיהו, כה, ד"ה קול), אדירי הצאן, שהם שרי העמים ומלכיהם. וכתב (תהלים, קלו, יח) מלכים אדירים.

וכתיב (תהלים, ח, ב) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ועיין בפרדס רמונים (ש"כ, פ"ט) ר"ל, מ"ה הוא שמך האדיר במלכות הנקרא ארץ.

נפש

עיין אמרי נועם (מבן המחבר לפורים) עמלק וזרעו רצו לאבד מזרע ישראל נפש החיוני שהוא רביעית דם, לזאת הפיל פור על חדש אדר, אשר אדר ר"ת רביעית אדם דם, וכו', שזהו המשקל של הרביעית דם שהנפש תלויה בו.

רוח

אמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם קידום תקיף לחדא יהא, יפח בלועך נפיק לקבליה, דין הוא אדר. ופרש"י, אם כבר תשש כח החורף כל כך שכשיהא רוח מזרחית חזקה מאוד והיא מביאה צינה, ואתה מנשב בפיר ויצא לקראתה ונפיתך קשה מן הרוח ומחמתה, דין הוא אדר. ועיין בכורות (לח ע"ב) אדר וניסן לח. בחינת רוח, לח וחם. ועיין זוה"ק (בראשית, מא ע"א) היכלא חמישאה, הכא קיימא חד רוחא דאקרי אדריא"ל. ועיי"ש (ח"ב, רמו ע"א) והאי רוחא אחרא אקרי אדירי"ה, וכו'.

נשמה

עיין לימודי אצילות (סוד הצמצום, ח"ב) ואדיריה הנזכר ממונה על נשמות נשים הראויות לכנוס, כגון נפשות נשים צדקניות (עיין ערך קטן נוק').

חיה

עיין אמרי נעם (ר"ח אדר) אם אתה רוצה "שיתקיימו נכסיו", היינו שיהיה קימה ותחיית המתים, "יטע בהם אדר", היינו הכח הזה בחודש אדר, כמו שרבה שחטיה לר' זירא והחיה אותה.

יחידה

משיח זוכה ליחידה, כנודע. ואמרו (סנהדרין צח ע"ב) אמר רב נתמן אי (משיח) מן חייא הוא, כגון אנא, שנאמר והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא. ועיין מהרש"א שם, ר"ל דמשיח שהוא אדירו יהיה ממנו.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא – נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה – להארות, הערות,

והוספות: rav@bilvavi.net

אסתיר, פי"ח) מבחינת יעקב רזא דגופא שהיתה מטתו שלמה (ויק"ר, לו) לא היה שום אחיזה (לרע). והוא טעם מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום הוי"ה, הוא סוד אדיר העליון שלמעלה מבחינת אדירים, ימין ושמאל, והוא אדיר אחד שנכלל בו ימין ושמאל.

נצח

בניו של אדם בחינת רגלין, ברא כרעא דאבוה. ואמרו (ביצה טו ע"ב) אדרא כשמיה, כדאמרי אינשי, מאי אדרא דקיימא לדרי דרי. והוא בבחינת מ"ש, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. וזהו דקיימא לדרי דרי.

ועוד. נצח, צד עליון, מרום. וכתב (תהלים, צג, ד) אדיר במרום ה'. ולהיפך הוד, צד מטה, ארץ. כתיב (שם, ח, ב) מה אדיר שמך בכל הארץ. וכתב (שם, ה) מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים. ועיין שבת (פח ע"ב), שבקשו המלאכים שתנתן התורה, "הודך", למעלה, בשמים, ודו"ק היטב. ולבסוף הסכימו שתנתן תורה בארץ למטה, בבחינת מה אדיר שמך בכל הארץ.

הוד

נו"ה, ממונו של אדם המעמידו על רגליו. וכתב (שמואל, ב, כ, כד) ואדרם על המס. וכן מלת אדרכנים, פרושו מטבעות. ואמרו (ביצה טו ע"ב) ואמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ב"ר שמעון, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר אדיר במרום ה', וכו', תניא נמי הכי, שדה שיש בה אדר אינה נגזלת, ואינה נחסמת, ופירותיה משתמרים. ועיין אבות (פ"ו, מ"י) שישראל נקראים קנין של הקב"ה, וילפינן מקרא של ואדירי כל חפצי במ.

יסוד

אחד בשמיא ובארעא. ומצד כך מחד כתיב (תהלים, צג, ד) אדיר במרום ה'. ומאיךך כתיב (שם, ח, ב) מה אדיר שמך בכל הארץ.

ובסדר החדשים חודש אדר, הוא חודש י"א שהוא יסוד דאור חוזר, וי"א שהוא חסד דאור חוזר. עיין מפרשים על ספר יצירה (פ"ה). ומזלו דגים שפרים ורבים, בחינת יסוד. ועיין נהר שלום (מז ע"ב). ושער הכוונות (דרושי ר"ה, דרוש א'). ועיין תקנת השבין (אות ו) ומשנכנס אדר שהוא נגד יוסף ע"ש וידגו לרוב. וכן הם שני אדרין, שכן יוסף נמנה שני שבטים.

שאלה כיצד מתחברים למעלות ארץ הקודש בת"ת, ביאור המימרא שכל המהלך ד"א בא"י הוא בן העוה"ב

לכבוד הרב שליט"א. איך מבינים כפשוטו את החז"ל של כל המהלך ד' אמות בא"י מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

וגם כל המעלות של לימוד התורה בא"י, כגון אורא דא"י מחכים וכו', איך מתחברים אליה כשאני בעצמי לומד התורה בא"י. תודה.

תשובה מהלך ד' אמות בא"י, הוא בחינת מקום, כלי.

אורא דא"י מחכים הוא בחינת חלל ואור הממולא בו.

ולכך נצרך חיבור לכלי - מקום של א"י, שהוא ארץ דקדושה, ונצרך לבנות כלים של קדושה.

וכן נצרך חיבור לחלל ואויר, שהוא ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה, ונצרך לבנות תנועה של קדושה.

ולהיפך יש להפקיע כלים שאינם של קדושה, ותנועה שאינה של קדושה, שהוא בבחינת יוצא לחו"ל.

כי הנפש מקבילה למקום, בבחינת עש"ן, עולם - שנה - נפש.

שאלה כיצד להתחבר ללימוד התורה מכח ההכרה שבלב

קראתי ועד של הרב בספר 'נפש החיים', ובו צויין שיכול אדם לעבור את חייו מתוך שקיעות אמיתית בתורה ומתיקות שכלית מתמדת, ואף להחשב ת"ח מפורסם, אך ללא חיבור הלב אל לימודו, שלא הגיע להשגת מדרגת התורה. האם יוכל הרב להרחיב בדרכי החיבור של הלב אל הסוגיא הנלמדת, בפרט למתעסק בהלכתא ובאגדתא גם יחד, היאך להימלט מן הסכנה לבל יעמעם אורה הנוצץ של האגדתא, שמטבעה נכנסת אל הלב בקלות, את האפשרות לחיבור

האישיות אף אל ההלכה. אקווה שהבהרתי עצמי.

תשובה לימוד שכלי הוא בבחינת "ידיעה". לעומתו לימוד לבבי הוא בבחינת "הכרה", תפיסת מציאות בחוש. כתפיסת חוש פשוט שתופס במוחש את עניני עוה"ז.

ולכך עבודת האדם שיהיה "מציאותי", כלומר לתפוס כל תפיסה שכלית כמציאות, ולמשש אותה בחוש המישוש הנפשי, כשוחט הבודק את הסכין.

וזהו בחינת "אסתכל באוריתא וברא עלמא", בבחינת "הוי דומה לו", מה הוא אף אתה, שבכל לימוד של האדם שהוא בבחינת "אסתכל באוריתא", יגיע עד "וברא עלמא", והיינו לתפוס זאת כמציאות חושית. בבחינת "כולם בחכמה עשית", שהחכמה היא "עשייה" בפועל שניתן לחוש אותו בחוש הלב המכיר מציאות, ולא רק בחוש המתפעל.

שאלה פריצה לנקודה הפנימית בנפש דרך הנקודה שפתוחה בנפשו

לכבוד הרב, ברוך ה' אנחנו נהנים הרבה מתורתו של הרב. אמנם בדברים הקלים, אבל משתדלים כמה שאפשר.

רצינו לשאול איך אפשר להגיע-לפרוץ לנקודה פנימית בנפש. אם הרב יכול לתת דרך פשוטה. תודה רבה.

תשובה לברר מהי הנקודה הפתוחה ביותר אצל כל אחד באופן פרטי, ומתוך אותה נקודה להתרחב עוד ועוד, כי נקודה זו היא בבחינת "פתח פתוח מצאתי". ומתוכה להתרחב עד הנקודה הפנימית.

וזהו יסוד עיקרי ושורשי מאוד, להעמיד את עיקר העבודה מתוך הנקודה שפתוחה ביותר אצלו. כי לבקוע פתח חדש קשה הרבה יותר.

זולת זה ישנה דרך ליחידים שהיא בבחינת מסירות נפש. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגיליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718..295.1245
 להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון: info@bilvavi.net
 רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com
 ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829